

TÚLFÉLŐK

Solymosi Frigyes: A Népszabadság bezárásával a jobboldalt is súlyos veszteség érte

A Széchenyi-díjas kémikusprofesszor, akadémikus az egyik legismertebb hazai konzervatív keresztény értelmiségi. Az első Fidesz-kormány idején Orbán Viktor tanácsadói közé tartozott, az utóbbi években azonban egyre élesebben bírálta a miniszterelnök antidemokratikus, Európa-ellenes politikáját. Cikkeinek többsége a Népszabadságban jelent meg. A professzor úgy véli, a napilap megszüntetése antidemokratikus lépés volt, nemcsak a baloldalt, de a jobboldalt is súlyos veszteség érte.

» SÁNDOR Zsuzsanna

» Ön közismereten konzervatív nézeteket vall, mégis legtöbb cikkét a Népszabadságban publikálta. Miért?

Korábban a Magyar Nemzetnek küldtem írásokat, de miután 2000-ben a lap egyesült a Napi Magyarországgal, érezhetővé vált a szellemi irányváltás. Az átalakult Magyar Nemzet egyre inkább elveszítette a független, kritikus hangját, a Fidesz szócsövévé vált a közben elindított Hír TV-vel együtt. Írtam azután egy publicisztikát a jobboldalai médiában lezajlott változásokról, s ebben szerepeltek a következő mondatok is: „Köztudott, hogy az új napilapot és a Hír TV-t a Fidesz hozta létre és állt mögöttük. Nyilvánvalóan azt a vonalat követték, amelyet a politika kijelölt nekik.” Ez annyira felhőborította a Magyar Nemzetet és a Hír TV-t, hogy négy pert is indítottak ellenem. Mindegyiket megnyertem, de ezek után már nem volt kedvem visszatérni ilyen orgánumokhoz. Viszont azt sem akartam, hogy elhallgattassanak: olyan fórumokat kerestem, ahol szabadon szólhatok. A HVG-nek, az Élet és Irodalomnak is írok, a Népszabadságban pedig 120 cikkemet közölték. A napilap bezárása érke-

nyen érint, de nem önmagam miatt. A Népszabadság megszüntetését abszolút antidemokratikus lépésnek tartom. A sajtószabadság lábba tiprásnak.

» A Fidesz-kormány szerint gazdasági csőd miatt függesztette fel a lap megjelentetését a tulajdonos, s a politika azzal sértené meg a sajtószabadságot, ha a lap belügyeibe avatkozna.

Ez cinikus érvelés. A médiához értő szakemberek már elmondták, hány olyan kormánypárti újság van jelenleg, amelyek – ha nem ömlenének oda az állami hirdetések, támogatások – már rég bezárhattak volna. Biztos vagyok abban, hogy a Népszabadságot nemcsak gazdasági okokból szüntették meg, hanem politikai megfontolásból is. A kormány százmilliárdokat herdál el többek között üresen kongó stadionokra, tehát megtudták volna menteni a legnagyobb példányszámú hazai napilapot, ha akarják. Fontos hangsúlyozni: a Népszabadság felszámolása nemcsak az ellenzék vesztesége, hanem az egész magyar demokráciáé. Az elkötelezett jobboldaliaké is.

» Ők mit veszítettek?

A kiegyensúlyozott, objektív tájéko-

zódás lehetőségét, amely a demokrácia működésének alapja. Egy nyugat-európai országban ha a legnagyobb ellenzéki lap bajba kerülne, biztosan találnának valamilyen megoldást a fenntartására.

» Nálunk viszont a fideszes politikusok és publicisták kárörvendnek azon, hogy az egykori kommunista Népszabadság jogtódját sikerült tönkretenni.

Még mindig akadnak szűk látókörű emberek, akik nem hajlandók szembenézni a rendszerváltás óta eltelt évekkel. Egyébként már a nyolcvanas évek végén is szabadabban lehetett beszélni a honi sajtóban, 1989 után pedig a lapok teljesen átalakultak. A Népszabadság vezetését például nemrég egy új, fiatal csapat vette át: több tagjuk még gyerek volt a rendszerváltás idején. Abszurd számon kérni rajtuk az állampárti sajtó bűneit. A mostani Népszabadság kirúnó szerkesztőség volt: tisztességes, őszinte újságírókkal. Nagyon sajnálom és felhőborít, ami velük történt.

» A rendszerváltás után kialakuló jobboldal elindulhatott volna egy mérsékelt konzervatív liberális irányba is. Ehelyett az egykori Hor-

thy-rendszer kirekesztő, nacionalista ideológiái reinkarnálódtak. Miért történt ez így?

Annak idején Antall József biztosan nem ezt az irányt akarta követni, és a későbbi, Dávid Ibolya vezette MDF sem. Sőt az első Fidesz-kormány megalakulásakor még Orbán Viktor sem az az ember volt, aki mára lett belőle. Akkoriban úgy tűnt, érdekli őt a konzervatív értelmiségiek véleménye, s létrehozta a „vének tanácsát”, amelynek én is tagja voltam. Orbán rendszeresen egyeztetett a konzervatív tudósokból álló Profesz-

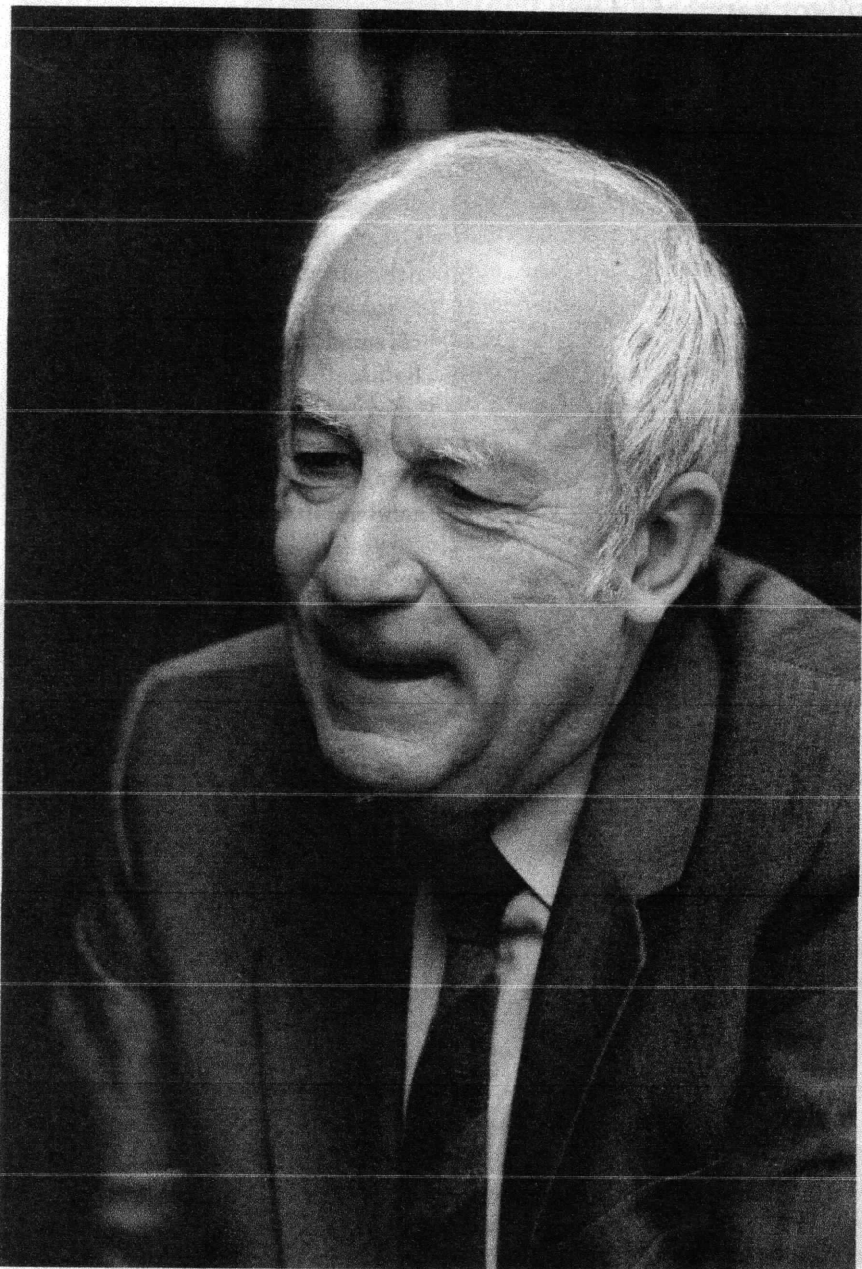
szorok Batthyány Körével is, amelynek alapításában szintén részt vettem 1995-ben. Emellett máig tagja vagyok a Nemzeti Körnek is, amelyet Antall József barátja, O'sváth György szervezett. Amikor Orbán 2006-ban is elveszítette az országos választást, a Nemzeti Kör kiadott egy elemzést a kudarc okairól. Azok a tagjaink, akik már elkötelezték magukat a Fidesznek – mint például Martonyi János –, ott is hagyták emiatt a kört. Mi az egyik legsúlyosabb hibának Orbán erőszakos, központosító vezetését tartottuk. Írtuk azt is: „A Fidesz

és Orbán Viktor azt akarta, hogy a Fidesz egymaga legyen a jobboldal pártja.”

» **A „centrális erőter” politikája sikeresnek bizonyult: 2010-ben, majd '14-ben is kétharmados jobboldali győzelmet hozott.**

Ugyanakkor a kontrollálatlan teljhatalom eltorzította a miniszterelnök személyiségét és az egész Fideszt is. A demokrácia és a jogállam leépült, miközben fokozódott a kirekesztő gyűlöletpolitika, az állandó ellenségkeresés.

» **Ön idén szeptemberben azért lé-**

SOLYMOSI FRIGYES

Kisteleken született 1931-ben.

A Szegedi Piarista Gimnáziumban érettségizett. Felmenői közt kulák nagypapák, jezsuita nagybácsik voltak. Édesapja jegyzőként dolgozott. Származása miatt az egyetemre nem akarták felvenni, de mivel aktívan futballozott, sportsikereinek is köszönhetően 1951-ben bekerült a Szegedi Tudományegyetem Természettudományi Karára. Itt szerzett vegyészdiplomát 1955-ben, majd a szegedi egyetemen kezdett tanítani.

1990-től az MTA tagja. Vendégprofesszorként meghívták Cambridge-be, Berlinbe, Austinba is. Kilenc évig élt külföldön. A politika iránt fiatalkorától érdeklődik, a felvilágosult európai konzervatív világnézetét minden történelmi korszakban nyíltan vállalta. Szeged díszpolgára, a Hazám-díjat két éve kapta meg.

pett ki a Professzorok Batthyány Köréből, mert a testület nyilatkozatban állt ki a kormány gyűlöletkeltő népszavazási kampánya mellett. De miért épp most lett elege a professzorok lojalitásából?

Korábbi cikkeimben is kritizáltam az Orbán-kormányt, sok mindenben nem értettem egyet a Professzorok Batthyány Körének hivatalos véleményével. Ám most fordult elő először, hogy elnökségünk olyan nyilatkozatot tett közvé, amelyhez nem szereztek meg a több mint kétszáz tag többségének támogatását. Úgy éreztem, be-

telt a pohár, én nem adom tovább ehhez a nevemet. Amikor Orbán Viktor egy évvel ezelőtt elindította a menekültek elleni óriásplakát-kampányát, találkoztam vele a Pesti Vigadóban tartott Széchenyi-vacsorán. Az MTA névadójának születésnapján a miniszterelnök minden évben vendégül látja az Akadémia professzorait. Ott is elmondtam neki: jóval humánusabban, toleránsabban kellene kezelni a menekültválságot, mert így megint kivívjuk Európa ellenszenvét.

» Mit válaszolt Orbán? Semmit.

» És mit szoltak a „batthyánys” professzorok az ön távozáshoz?

Tudomásul vették. Egyébként többen is voltak köztünk, akik az elnökség nyilatkozatát ugyanúgy helytelenítették, mint én vagy a szintén kilépő Ángyán József. Csakhogy nyilvánosan nem vállalták a véleményüket.

» Ennyire félnek a konzervatív értelmiségiek, vagy ennyire közönyösek?

Inkább túlfélik a helyzetet, hiszen a professzoroknak biztos állásaik vannak az egyetemeken, kutatóintézetekben. Lehet a hallgatás mögött érdektelenség is. A jobboldali tudósok többsége ugyanis természettudománnyal foglalkozik, a szakmájának él, nem nagyon tájékozódik közéleti kérdésekben. És akadnak olyanok is, akik úgy gondolják: kritikájukkal gyengítenék a jobboldali kormányzást, az ellenzéket pedig nem szeretnék erősíteni.

» Sokan úgy vélik, az ideológiai térvonal ma már nem a jobb- és a baloldal között van. Az értelmiségnek is el kell döntenie, demokráciát vagy önkényuralmat támogat.

Amikor magánbeszélgetéseket folytatok konzervatív és balliberális értelmiségiekkel, látszólag nagyon sok mindenben egyetértünk. Ám amikor nyilvánosan kellene kiállni közösen, akkor ez már nem nagyon megy. Ezért is tartom fontos kezdeményezésnek azt a nyílt levelet, amelyet majdnem harminc, különböző világnézetű akadémikus küldött el nemrég az MTA elnökének, arra kérve: az akadémia foglalkozzon a Magyarországon zajló antidemokratikus folyamatokkal és a sajtószabadság veszélyeztetésével. Én is aláírtam a levelet. Elképesztőnek tartom, hogy a kormány egy érvénytelen népszavazás alapján Alaptörvényt módosít. Elképesztő mértékű az állami korrupció, s ezt a jobboldali szellemi elit sem nézheti tétlenül. Ha mi, értelmiségiek össze tudnánk fogni közös társadalmi ügyeinkért, együtt jóval többet elérhetnénk. ■

